

ВПЛИВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ЛАТВІЇ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ

Банківський сектор Латвії, на відміну від інших розвинених країн, є відносно новим елементом фінансового ландшафту Європи, який з'явився в кінці 1990-их рр.

З тих пір, як Латвія вступила в ЄС в 2004 р., її банківський сектор швидко розвивається і домінує у фінансовій системі (90,2% всіх активів фінансової системи). За оцінками, безпосередній внесок латвійського банківського сектора у внутрішній валовий продукт (ВВП) оцінюється в 2,44%, а разом з непрямым впливом ця частка може досягати 4,51%. Для порівняння – безпосередній внесок сфери ІТ в ВВП становить 2,36%, сільського господарства – 1,69%. Незважаючи на значну присутність грошей нерезидентів в банківському секторі Латвії (понад 12 млрд. євро), загальний внесок латвійських банків в експорт товарів і послуг складає всього 2%. Сьогодні в банківській системі Латвії функціонує 16 комерційних банків і 10 іноземних філіалів. Вона характеризується високим рівнем концентрації – на п'ять найбільших банків приходить близько 65% активів сектору, 75% виданих кредитів, 65% залучених депозитів. [1]

Для аналізу впливу банківської системи на соціально-економічний розвиток Латвії побудуємо регресійну модель на основі статистичних даних за 2003-2015 рр. [2-3]. За

залежну зміну оберемо ВВП на душу населення (Y), за незалежні: відношення власних коштів до активів банку (X_1); відсоткову ставку по кредитах (X_2); відсоткову ставку по депозитам (X_3). В результаті отримуємо модель, яка має вигляд : $Y = 1,803 * X_1 - 1,769 * X_2 + 2,849 * X_3$. Модель значима: $R^2 = 0,85$, коефіцієнт Стюдента – 1,7823, усі коефіцієнти t-статистики вище t-критерію, коефіцієнт Фішера дорівнює 11,063.

Отже, виявлено, що найбільший вплив має відсоткова ставка по депозитам, далі – відношення власних коштів до активів банку, далі – відсоткова ставка по кредитах.

Відношення власних коштів до активів банку є одним з нормативів банківської діяльності, який характеризує достатність капіталу та свідчить про рівень надійності. У Латвії в посткризовий період 2007-2011 рр. він був незадовільним. Починаючи з 2012 р. і до теперішнього часу показник задовольняє норматив і складає понад 10%, що свідчить про стійкість банківської системи в цілому та здатність протистояти негативним факторам [3].

За результатами також виявлена обернена залежність між величиною ставки проценту по кредитах та ВВП на душу населення, що в цілому є логічним. Низький відсоток по кредиту робить кошти для населення та бізнесу більш доступними, завдяки чому латвійські суб'єкти господарювання нарощують свою діяльність, і, як результат, зростає добробут країни і навпаки. В той же час, це є проблемою для Латвії, оскільки в умовах прояву кризових явищ банки починають підвищувати норму позичкового відсотка, що досить розумно, але, в той же час, обмежує фінансування та інвестиції зокрема, що необхідно для зростання ВВП. Так, у період 2008-2009 рр. ставка по кредитах в Латвії була найвищою серед країн Балтії (16,23%), що стало одним із факторів спаду ВВП – 25% у 2009 р. Спостерігався значний відтік іноземного капіталу, значно погіршився стан економіки, але по мірі стабілізації економіки показники приходять в норму[3].

Зміна ставки по депозитам може значно впливати на зростання економіки, що можна пояснити: зростання ставки по депозитам в країні підвищує прибутковість вкладеного капіталу і зумовлює приплив депозитів, капіталу із-за кордону. Це розширює ресурсну базу банківської системи щодо кредитування національної економіки, а отже позитивно впливає на її розвиток.

Отже, банківський сектор Латвії значною мірою впливає на її соціально-економічний розвиток. Латвія провела багато реформ в економіці та фінансовому секторі, що зробило економіку більш відкритою, у тому числі щодо розвитку банківського сектору. На шляху євроінтеграції Латвія для України є прикладом того, як необхідно діяти, щоб стати повноправним членом Євросоюзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Айга Пелане Латвийский банковский сектор ожидают большие перемены [Електронний ресурс] / Айга Пелане // Latvijas Sabiedriskie. – 18.03.2016 – Режим доступу: <http://www.lsm.lv/ru/statja/analitika/latviyskiy-bankovskiy-sektor-ozhidayut-bolshie-peremeni.a174239/>
2. ВВП на душу населения. [Електронний ресурс] / Світовий Атлас Даних. Латвія. – Режим доступу: <http://knoema.ru/atlas/Латвия/topics/Экономика/Национальные-счета-Валовой-внутренний-продукт/ВВП-на-душу-населения-в-постоянных-ценах-долл-США>
3. Статистика финансового сектора. [Електронний ресурс] / Світовий Атлас Даних. Фінансовий сектор Латвії. – Режим доступу: <http://knoema.ru/atlas/Латвия/topics/Экономика/Финансовый-сектор>